

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Collegia Ingolstandensia - Cod. Aug. pap. 104

Rath, Hieronymus Arnold

[Reichenau], 1598-1600

Quaestiones

[urn:nbn:de:bsz:31-75977](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-75977)

308
155
Quaestiones.

Et

JACOBI CYPHAMI
Juris.

ARTHORE

Alberto Cyphamio J. V. L.
non non Professore
Ordinario.

Apud Ingolstadt.

Quot Sunt Libri Juris Ciu.!

Quatuor: Institutiones, Pandectae seu digesta,
Codex, et Novellae seu auctoritates. Codex
inter hos quatuor libros primo fuit compositus,
in eo continetur tunc institutiones Imperatorum. Pandectae
Pandectae sunt compositae, in quibus tunc continentur
maxima responsa et sententiae prudentium. Pandectae
Institutiones sunt compositae, sed editae ante Pandectas.
Proximo post editionem Institutionum Codex
Imperatorum anno Codex fuit compositus per hoc
habemus. Tandem absolutis his tribus libris caput
Justinianae novae constitutiones edere, et post viginti
annorum sunt repositae, et in unum librum collectae.

Libri Juris

Libri Juris Canonici.

Sacrorum, Decretales, Sexti decretalium in Romanis
lincis et Extraneis.

De his quae sunt

Cur sunt 4. Libri
Quintus?

Quid tot erant Libri constitutionum Gregoriam imitari
voluit Justinianus.

Quid continet in proemio?

Primo Imperatorem in bello armis, in pace in
sua parte debere. Quae suo et Justinianus habuit. Nam
in bello ex gentes multas devicit, et Aethiopia devicit,
Ais Vandalis occupavit. In pace in. composuit tam
in. f. quam in co. lico. Secundo de militationibus. hinc
cas suo hinc composuit a tribus, Triboniano, Theo
philo, et Borotho et cas gtorare iura utilia et
absoluta, cas ex antiquis Juris Etis politissima col
lectas. Tertio, hinc hinc ad Jurispru
dentiam proficit hinc hinc, honoris et Acipub.

Titulus 19 et 20.

Prima hinc hinc in ius pub. et privato. Ita hinc hinc
in privato hinc hinc, reale et Civile hinc hinc hinc hinc

in Jus Scriptu & no Scriptu. Hi sunt tituli generalis
 et h paratorij, in quib. gignuntur haec quatuor id defini
 tione et Quod dicitur et Quis et Quod dicitur. 1° Metaphysica Jurispru
 dentiae duplex. Facilis ut in institutionibus. gerta
 ut in gignuntur. 3° Exempla Juris. 4° tres dicitur
 ones Juris.

Juris Scripti quot sunt partes?

Quing. Sex. Quae?

Lex plebiscitum, Senatusconsultum, principum pla
 cita, Magistratum edicta, responsa prudentum.

Juris no Scripti quot sunt partes?

Quae: Consuetudo et Aequitas.

Quid est Jus Naturale?

Quod natura omnia animalia docuit. Nihil est, Jus requirit
 rationem. Quod non est in bestis, sed in hominibus. Jus naturale
 hic proprie non est ius, sed impetus et affectus.

Quid est Jus Gentium?

Est id quod naturalis ratio gignit, et apud omnes haec pariter
 est, ut sunt gignuntur bellum, ius, dominium,
 religio. Unde gignit Civile est, non ut multum voluit quatuor.

Jus Civile quid?

Est id quod populus Romanus sibi gignit, ut Man
 tentionem, Tutela, Tutela, usufructus, Stipulatio,
 actio.

Quis Subiecta quod sunt?

Personae, Res, et Actiones.

Quare est duplex, Vel Simplex
vel quadruplex, ut subiectu
Physica e corpus naturale!

Quia tm in Civilib. spe ad respub. personae
et bona Civiu. Sed ut producantur ad Effectu, requiritur
actionu opus.

Quid Spectatur in personis?

Primo an sit liber vel serug. 2° an sit sui iuris
vel alienij. 3° an sit sub tutela vel cura vel neutroque
nec tunc. 4° primi iuris subditu quod e de personis
tractat tres divisiones. 1^a oes hoer vel sunt sui vel
liberij vel serugij alienij iuris. 2^a oes sunt sub tutela vel cura vel nec
tro innoterunt. De his b tribus agit toto lib. 1° instit.
De prima divisione agit tit. 3. 4. 5. 6. et 7. de 2^a de 8. 9.
tit. 8. 9. 10. 11. et in. In tertio tit. seqq. usq. ad fine.

res hoer vel sunt
liberij vel serugij
alienij iuris.

Quid est Libertas?

est realis facultas, qua quis facere sit q. libet nisi
quod ius e iure prohibet.

Quid e Seruitus?

Constitutio bonu gentiu qua quid dominio alioru gra
ratiuitatem subijit.

Atque Seruorum et Libetorum
aliqua Genisio!

11.

liberos diuidi in ingenuos et libertinos. Seruol no
diuidi. Sed ois esse pari iure, et no pari offio.

Quibus modis fit aliquis Seruus?

Quobz. Naturalitate uel iure. Iure aut uel Gentiu uel
Ciuilij. Gentiu captiuitate. Ciuilij siquid maior 28.
anni uel optimi participantu sese uenuntioij passy sit.

Quibus modis Seruitus ee desinet?

Manumissione, sicut de manu datio, uel datio libertatis.

Quotuplex! Multiplex.

Ut vindicta, testamentaria, ^{consus} in Etia, ut amioij p eptam.

Quis pot manumittere?

Doming. Aut ois. Excepto minore 20. annis.

Quo annos 14 habens testari pot
Et manumittere non solum no potuit?

Quia inquit imp. Libertas res inalienabilis. ^{novella}
vig. ^{in fine} spe quo testari et libertas dari potest. ^{hodie tñ pubes}
^{tuoz, iuda etate}
^{testari, et qd}
^{manumitteret}
^{potest.}

Secunda persona inuisio

Quaedam sui iuris. In potestate honz.
Alienij iuris. In potestate patija.

**Domina potestas quibus
modis acquirit?**

His quibus aliquis est seruus, naturalitate et iure.

Quibus modis tollit?

Quibz. aliquis ex seruo fit liber, puta manumissione.

*Patria Potestas quibus modis
acquiratur?*

Matrimonio seu iudicis nuptijs, adoptione et legitimatione.

Quae sunt iura ad iustas nuptias?

Civitas Romana, aetas iuda, gensus tu? gtrufonciu? quia eorundem
nig? sunt pote, ut neq? cogratio, neq? affinitas impediat
neq? frigiditas aut rari? inhabilitas uel maleficiu?

An nuptiae aliqua sint iniusta?

Sunt: Ut gubina et q? sine gtrufu parentu? gtrufu, ibi de
iure civilij, Purg. Curon. sicut eorum opinione?

An dos ad mirum iura?

Non: quia mirum? gtradio personarum ad reru uel bonoru?
Iure aut Curon: dos mirum?

An iura beneficij?

Iure Curonico placet? et necessaria.

Legitimatione quot modis fit?

tribus: curia ablatione, qui non h? manus ex gtritu,
lione Theodij 1.3. C. de nra libe. Subsequente uno,
et rescripto Vrinispi? gtrupric? dicit? Legitimatione,
de qua non agit in dicit.

Adoptio quid?

Ad alij legitims, quo quis fit filij alterij, et in eij
partem transit, excepto uno casu, qui e? ut si extraneus
in adoptionem det, iura patri? gtrualis non h? sed uan?
sed in iura successu? ab intestato eij tributa sunt.

Extraneus hic no e filius matris, h alias sit.

Quotuplex est?

Simplex, Adoptio et arrogatio.

Quomodo differunt?

Multiplex: Adoptio fit per magistratu. Arrogatio per principem. Et Adoptio filius sum. arrogatio pater sum. sine iuris sui. 3o arrogatio pubes, no u impubes nisi pmissa fuerit, et eam cognita an expectat pupillo, cu his q dolo q, q ut caueat. Arrogatio perso, ne publica, si intra pubertate decidunt restituat ei sua bona. Et no emancipat nisi eam cognita bonay restituat. Nam si scy fuerit, quartam partem bonay cu bonis que ad illa debuit, reddere debet. Adoptio u tam pubes quam impubes. qo per arrogatione no tm persona sed et ei bona et liberij potestate arrogatio. subiectione q adoptione sola prona.

Cestia Personarum Divisio.

Personae Sui Juris Sub tutela sunt. Sub Cura. Et contra quos dominentur.

Quid est Tutela?

Tutela e ius ac potestas in capite libero ad tuenda ei qui p aetate ipse se defendere noquit: Vis et actus idem valent, malim existimari, et potestas.

Quotuplex est Tutela?

Antiqua

Testamentaria,	Agnatorum.
Legitima,	Patronorum.
Gratua,	Parentum.
Fiduciaria,	Amicorum.

Quot modis constituitur Tutela?

Tribus. Testamento. lege. latrone.
Quo differunt species hae!

Primo testamentaria d' ab homine. Legitima d' lege, ab
in testato. Latina d' magis tribu. q' inter parentes
filios et liberos in potestate. Legitima inter agnatos et li-
beros, et inter libertos. Et manumissorie: hanc in
quoslibet.

Quibus modis finitur Tutela?

Subtate, capitis diminutione, mortis tempore.

Quotuplex capitis Diminutio.

triplex. Media. Minima. Maxima. Maxima e' in quibus
et civitate et libertate amittit. Media cu' Civitas
perditur. Minima cu' Civitas et libertas manet, status
aut no' dignitas mutatur.

Quis in Testamento Tutelam
dare potest?

Dare potest pater: dari potest tam patre vivo. q' post mortem.
sponsus pro patre. Sponsus pro sui proprii cu' libertate.
et sine et ex necessitate libertatem sequuntur.
Alioq' Tutor pure no' datur. Sed sub g'ore: Idem iudicium
est de furioso et prodigo.

Qua est Fiduciaria Tutela?

Quod si sui frater emancipatus vel impuberis post mortem patris sit tutor.

A quo Magistratu datur Latina?

A Patre vel Matre in urbe, a Patre in provincia. Hoc si si pupilli facultates ultra centum solidos valeant, a Teste Senatus Civitatis et Civitatis Antistite vel alijs pub. p. v. d.

Quid Curatio?

Est in potestas in capite libero, qui per civitatem aut vicum aliquod animi vel corporis negotia suorum non potest.

Quotuplex?

Simplex. Latina nulla tutaria, quia curator minoris non datur. 2o differt Tutor a Curatore, quia tutor fit tribus modis. Curator uno. Differt et in alijs ut in actione sub p. v. d. huc in his tribus 3o quod tam tutor quam Curator satisfacit, sed non omni, solum tutor legimus. Uno casu Latine satisfacit s. qui sine iustitiorum datus est. 4o utrum se excusare potest. 5o utrum se excuset.

Quot sunt casus Excusationis?

Quindecim.

1. Liberos multitudo.	9. Si ex inimicitia datus Tutor.	9.
2. Absentia sui pub.	10. Si a patre pupilli datus, pro	10.
3. Magistratus.	mediam p. v. d. sit.	
4. Qua onera tutela non assuetudine.	11. Infirmitas.	11.
5. Lites in parente pupilli.	12. Coniugium, si in pupilla	12.
6. Occupatio.	13. Tutor gloriari nolit.	13.
7. Absentia valetudo.	14. Atus.	14.
8. Ignorantia litterarum.	15. Administratio rem p. v. d.	15.
	16. Professor Antiquus.	16.

Tertio quod tam Tutor quam Curator Superius prode huius
sunt. Remoty ob idem fit infamis. ob culpa et in
notantia no item. Hacten in Germania nulli sunt Cu
ratores, nec tres tutorum species, Ita Latina Lat
na nulla satisfactio.

INVASIONES

Lib. 9. de rebus altero Juri
Subiecto.

Ubi de eo agitur!

toto lib. 2. 3. et nihil quod ius ad actiones
huc ma latissima patet.

Quot sunt hic divisiones
rerum.

Prima res sunt in se, ut air, aqua, mare, et
littora, montes. Vel sunt publica, Curia, extima,
ut flumina, portus, et riparia, usus. Vel sunt uni
versitatis, ut theatra, via, portus, basilica, mure
vel sunt singularium ut preata, ardua, domus. Vel sunt
nullis ut res sacre, religiose et sancta. Secunda
res sunt corporales vel incorporeales. Corporales
sunt, qd tangi pnt, et sunt numerabiles, ut domus,
liber, ueris, uita. Incorporeales sunt, qd tangi
no possunt, hz semitnta tam publicum qua urbanum
nomen ydiorum. 2. usus fundi. 3. usus. 4. hereditas
5. obligatio.

Quis vero servatur in his duabus
rerum divisionibus?

Primo agitur de modis acquirendis, ut et tit. de usu
capione. De rebus illis imperpetuo, vel de servitutibus. 160
tit. 3. lib. 4. et sic de alijs in seq. tit. agitur.

Quotuplex sunt Modj acqu
Eendj Prominij

Supplicat; Statuta feudaria gentium et Civitatis.

Qui Sunt Juris Gentium.

- 1. Occupatio.
- 2. Invenio.
- 3. Hunc fidei possessio.
- 4. Traditio.
- 5. Accessio.
- 6. Pactura.

- 7. Alluvio.
- 8. Confusio.
- 9. Comixtio.
- 10. Adificatio.
- 11. Aluvatio.
- 12. Inlatio.

Qui Sunt modj acquirendj
Civiles.

Occupatio, Donatio, Testamentum.

Civiles modj quod dicitur?

In singularem seu specialis, et universalem.

Quod sententia naves ita dicitur?

non possit, sed vult esse singularis sui rem singulari
Jurium.

Quot sunt modj Civiles rerum
Singularium?

Sunt hi quinque Occupatio longj tempis possessio, Donatio
Legatum fideicommissum singulare.

Quot sunt modj Civiles
Usus.

Quatuor.

Francisus

Creditas ex tinto, aut ab intellectu. 2. bonorum
possessio. 3. Proportio. 4. Ad id est bonorum libertas.
Sernandae cau. . . . .
ac primo de Permittitibz.

Quid est Permittit?

Est ius sp. ch. quoddam.
Quotuplex!

Duplex. Urbana & rustica, quia sp. ch. aliud urbanum
aliud rusticum, ut domus, villa.

Quibus modis constituitur
Permittit?

factis, institutionibus. Testamentis.

quibus modis finit? R. Non utendo

Quid est usus fructus?

Est ius utendi, fruendi, salva reru' substantia.

Quibus modis constituitur.

factis, institutionibus, Testamentis. finit morte
capitis diminutione et minima, cessione, rei interitu,
non utendo.

Quid usucapio?

Est adiectio domini p. confirmatione proprio tempore
lege definit.

Quid colligitur ex ea deficio?

Illud videtur sicut nra. seu requisita.

Quae igitur sunt iura!

Continua possessio tempus lege scripta triennium
ut pro re mobilij, i. 3. pro re immobilij inter vicennia,
inter vicennia vicennia.

Sed nonne bona fides et lust.
Cit. C. res non vitiosa
iura q. sunt?

Utiq. sed hae sub iusta possessione continentur.

Quid est longij spis possessio!

A dominij acquisitio gratuita abtra. titulum aut Codicillu.

Quotuplex!

Triples, mortis caa, inter vivos et pro nuptiar.

Quae differt donatio inter vivos
a donoe mortis caa!

Qui multis sed hic tu nisi quis, y donatio mortis fle
reponat pot. Altera no pot. Ito q. hae similitud. si e leg
yato, ita no.

Quid est hereditas!

Est successio in universu. Quae q. defun. h. habet. vel vel
deady successio. Quia honoy potio e successio
sed no civitiz, non ystoria. Hodie in Germania nulla
e possessio.

Hereditas quotuplex!

Duplex: testamentaria et legitima seu ab intestato.

Testamentu quis!

Et voluntatis nostra iusta sententia de eo quod post nos
tenere cogitur velit.

Quotuplex Testamentum!

Supplex: paganium. Et militare.

Paganum quotuplex!

Scriptum et non scriptum.

Scripti regisita quae!

Haec quatuor. 1° Septem testat regatj. 2° ut
eciam illis titulu vocitoy uel saltum dicitur in the scri
pto clauso gtiroy titulu. 3° ut testat scribant cum
testatore, et subsiguent. 4° ut uno gtextu fiat.

An heredis institutio sit nra!

Atque, sed non recte inter solennia numerat.

Institutio heredis quo tuplex!

Supplex. Una primi testis g g p r i c institutio legit.
Altera scilicet, quae substitutio dicitur.

Substitutio quotuplex!

Supplex: Directa et fiduciaria.

Directa quotuplex!

Vulgaris et pupillaris, accipit 3° Exemplum,
uel quasi pupillaris. Vulgaris dicitur in quibus
membra. Vulgaris pupillaris breuiloqua Exemplum
Et compendiosa.

In eo uel ex me cuius parte auget hereditate? Si plures
 eius serui sit pro rata portione huius auget hereditatem.
 Proprius seruus est, in quo huius modum proprietatem habet,
 altero habente usum fructus. Aliorum in quo quis usum
 fructus habet, sed et alia sunt instituta, ut legatum, fidei
 commissum, Tutela, manumissio.

Quaeritur an et Contractus in

Testamento fieri possit?

R. no. pot. quia testatum est uel non uoluntate; Contractus
 est uoluntarius.

Legatum quid?

Est donatio facta a defuncto relicta ad heredem institutum.
 quia et fidei commissum est donatio a defuncto relicta sed
 ab instituto.

Quotuplex Legatum?

Duplex: Singulare et uniuersale. Verba huiusmodi
 sunt: Rogo, uolo, mando, peto, fidei tuae com-
 mitto, et: Regula tua ualens per uia.

Legatum et Fidei commissum Sim-

ilulare, an hodie inter se

différant?

R. in plerisque esse aequata, sed in quibusdam tamen differunt
 sunt: ut legatum sit ueluti directum: Fidei commissum
 ueluti speciatum: Legatum fit in testamento tamen fidei commissum
 fit tamen in testamento et ab instituto.

Codicillus quid?

Scriptu' simplex, quod quis alteri rem aliqua relinquit
post mortem ei jolandum

Codicillus quatuorplex!

Supplicis, vel ad titum facti: s; cu' titus factus est, et
alios adiecit vel ab intestato cu' quis solos relinquit
Codicillus nullo nisi per factu' testis

Qua' Codicillus Sollemnis!

Quos quinq; hares instituit, no' pot, sed tu' relinquit
illis p' legatu' o' fiduciarius

Et haec de 9. lib. Instit.
Observat. digniss.

DE TESTAMENTIS

libro 3. Instituit.

De hereditib; q' ab intestato deferunt, hactenus dictu'
e' de testam' et Codicillis sine de hereditate ex
testam'. Nunc sequitur ut de hereditate legitima s; ab intesta-
to videamus.

Hereditas ab intestato quid sit, intelli;
q' potest et definitione intestati.
Quis est intestatus!

Et decedens qui aut ois titum no' fecit, aut no' iure
fecit, aut id quod fecit, ruptum irritumq; factu' est

aut si qd eo nemo haeres existerit.

Ordines hram ab Antiquitate Succedentibus quot sunt?

Primo tempore duo erant Civiles, suorum & agnatorum.
Hi hinc adiecit alios ordines nō tñ hram, sed bonorum
possessorum. Quibusdam autē iure sunt duo Civiles qui
sūt duplex, parentum et liberorum, & transversales et il-
lateri & sūt simplex, Agnatorum et Cognatorum inter quos
in hoc casu nulla ē diffinitio. Hic addit sūt Successio Viri
& uxoris qd tñ nō est hram, sed bonorum possessio.
Sic et ex hinc succedat, nō est sicut haeres, ob hoc
quod aut in hram sicut Successione legitima impetrat,
versalē hram eorum graduum. Qui in gradu proximior
ulteriori excludit.

Gradus Cognatis quid?

Est series qdam seu ordo personarū per singulas genera-
tiones veniens.

Quotuplex?

Triplex. Superior, Inferior, & Transversalis.

Suntne et gradus Affinibus?

Iure Civilī nō sunt, quia ubi nō ē generatio, ibi nō est
gradus: hactenus de hram & tñ hram et qd ab intestato
& est primis modis accedens. Bonorum veritas qd ē bono-
rum possessio, sed de eo nihil agens, quia nec hodie
sunt nisi: Quare nunc tractemus de Obligatione.
Ad hanc hram illam & Superioribus.

Obligatio quid!

Est Quis vinculum quo necessitate adstringimur ad aliam
res solvenda scilicet nostra Civitatibus Jura. Et et ob
ligatio naturalis de qua hic non agitur.

Obligatio quae divisiones quot sunt!

Quae hic sunt, una est quae obligatio vel est Civilis, vel Sto
ria. Altera quae obligatio est ex contractu vel quasi
iure vel quasi.

Utrum sunt plures divisiones!

Sunt sed non hic. Et obligatio Civilis, de naturali non
est. Romo.

Quae Civilis et Storica exempla!

Exemplum obligationis Civilis ut ex se mutuo con
trato, deposito, emptione. Exemplum Storicae ut de gra
tita pecunia recipiendo fuerit nec est manifestum.

Contractus quid!

Contractus est altero citroque obligatio.

Utrum ista haec definitio!

Non est. Quia addendum est tractatus est negotium duorum vel plu
rum consensu imitum cogentibus illos ad dandum aliquid vel
faciendum.

Quibus modis fiunt contractus!

Quatuor: re, verbis, literis, et consensu. Alii
quod m. f. tm. tribus modis fiunt, re, verbis et consensu. Et
literarum obligatio, quod et notum est non est iure. Sed ut
obstant lex non figura 38. f. de obligatio: et actio: etc.

Vbi dicitur qd. col. modo literis et verbis obligemur. Rursum
in hinc tria genera dantur, uno in casu ubi quis literis
obligari.

Quot sunt generis qui re fiunt?

nunciatus quinq.

Primum: Mutuus quid?

Est genus Juris Genium nominatus Stricti Juris
qui re perficitur, in quo datus rem fugibilem co-
vadit, ut tunc quid accipientis fiunt: aliquando tu-
is non eadem speciem, qd. detinetur, sed item genus iuste
bonitatis retinetur.

Secundo: Indebitum quid?

Est quod cum non debet, etiam quod iure non, ut qd.
tunc saltem non debet, vel sub qd. re, ante, existat et
q. sup. debitum est solutum: Sic et qd. alij debet, alij soluitur.

Tertio: Commodatum quid?

Est genus Juris Genium nominatus Stricti Juris, qd. re perficitur,
quo rem vestram Custodiam eam apud aliquem deponimus,
in quo fidem fallere gravissimum est.

Quarto: Depositus quid?

Est genus Juris Genium nominatus bonae fidei, qd. re perficitur,
quo res ad certum usum determinata, utenda datur:
quia si inuito suo ad alium usum transferatur, factum committitur.

Quinto: Pignus quid?

Est Jus reale, qd. creditor nomine eius qd. sibi debet rem adha-

gata' tenet, h' et ipse g'at' quo res creditor obligat
pignus diei p'nt. Obijci potest. Quid dicitur seu n' d'c
bit' solutio, potig' est d'p'nd' q' g'rat'g. Quia
id e' nam solutio opponit' obligationi sine g'at'g, et
proinde quatuor tm' sunt q' re g'rat'g potest h' m'g
q' proprie diei g'at'g et q' re fit, quia per so
lutione' fit, h' fud'g aliquid

Quid est re g'rat'g!

R. hi non declarat rem de qua fit g'at'g, ut multi
putant, sed re in ablativo latino ualeat facta, et
no' nudis uerbis, aut nudo g'rat'g. Hae n. d'c re et uer
bis aliquid fieri inter se differunt. Opponunt, ut
re facit mihi iniuria, qui mihi Colaphu' infligit.

Mutuum in quibus consistit!

In is rebus, quae ponderantur numero et mensura g'rat'g.
Commodatu' e' mutuo uis simile: sed differt quod mu
tuum in rebus q' resu' g'rat'g: Commodatu' uero in is no
consistit.

Quid status in Commodato!

Solus et culpa et leuissima.

Quid in depositis! R. Solus dolus.

Quid in pignore! Solus e' culpa.

Quid est Stipulatio!

Stipulatio e' uerboru' g'rat'g quibus ut qui in terro
g'at'g daturu' fuduru' se ut q' interrogat' e' respondit.
Quamuis L'odie null' stipulatio' sit usul, ut in uer' tamen

radit lo stipulationu.

329

166

Stipulatio quotuplex?

quadruplex: Iudicialis, Istorica, quætionis, cois
et tam Istorica q' Iudicialis.

Suntne alie stipulationes?

Sunt ut una e' in laudo, altera in faciendo: Una
e' certa, altera incerta, sed de his no' agim' hodie.

Actio stipulationis q'ctus qua
nascitur obligatio verborum.

Quæ Actio

Duplex, Condicio certa, si stipulatio e' certa: actio
ex stipulatu, si stipulatio e' incerta.

Quot sunt q'ctus qui tm' nudo
consensu fiunt?

Sunt quatuor: 1.º Emptio e' q'ctus dicitur Genitum
nominatq, bonæ fidei in quo p' ysoniam res q' p'ctio con-
mutatq, ut res ut venditor obligatq' ad tradenda res,
eiusq' transferendi dominium, aut p'ctenda eversione.
Emptor gratia ad danti venditor, p'ctus, utat' ut nec
meratio p'ctij non requiratur statim sed sola quæctio
sufficiat. 2.º locatio e' q'ctus nominatq' bonæ fidei, in
vis y carium in quo p'cturum vel rem usum pro certa
aliqua mercede q'ctus. Sed aiunturte q' quod hie
voulta usus, excludat abusu: Inel locatio e' persona
vel rei ad usum facta quæctio p'ctura mercede. 3.º
Mandatum e' q'ctus dicitur Genitum bonæ fidei nominatq,
quo alterius officium gratis suscipit ex quo alter

alteri tenet et ad id quod inter se obligat. Tunc tamen recipit
 Advocatorem solum accipere cum tamen mandatum tenentem
 id namque non ut necesse sit sed ut honorem interuenit.
 Differt mandatum a locazione quod illud gratis hoc pro ne-
 cede fiat. 4. Societas est quod dicitur per societatem bonam
 et huius nominata, in qua bona fide contrahuntur societates
 de rebus honestis in eadem, eo animo ut res operantur, communem
 rerum lucrum et damnum inter ipsos communicentur. Quibus
 hodie duplex taxatio addenda, quod est quod dicitur Juris Civilibus
 quo quis propria sua alteri coteretur, ita ut singulis
 annis modicum in recognitione directi domini
 a triennio noctuo potest in re suo caset.

Emptio quo duplex!

Duplex: fit vel scriptura, vel sine scriptura.

Quid proprium Emptionis? 1. Oblitum.
 Locationalis. 2. Mercator.

Quibus modis dissolvantur
 obligationes!

1. In pactis. hic tamen opponitur, quod obligatio quod dicitur
 quo quis se ab obligatione liberat, ut quod alter
 dedit sine res sit sine primum ei tradit, quo factis
 omnes actiones ea de causa contra solutionem repetenda
 cadat. 2. Acceptio est liberatio Juris Gentium
 per mutuas interrogationes, quae per motum scripturae
 latiori utriusque scripturae ab eodem nexu traditio.
 3. nuda confessio seu voluntas similiter consensu
 gratia, ita dispensa dissolvitur.

Quasi tractus quot? 4.
Cui?

337

167

Oring negotiorum gestor, siquid negotia alterius quicquam
eum is honoris, fuerint gesserit. Etq. tutela administra-
tio d. adq. quo adulety res minoris pleno dominio administra-
ta tu ut cofido inuentario satisfat rem pupilli. ad
na. fore, et si quid culpa vel dolo contulit administrationis
dammu. fit. 3. §. 1. Titio hereditatis quaquirit se rebus
habitaris misericordij vel pro herede gerendo oer ob-
ligationes debita vel credita desinet, nisi se transferat.
4. §. Solutio miseritij d. factu, quo quis id soluit, quod no
debet, vel alteri soluit, quam cui debeat: Et quia omis
actio q. g. titio miseritij d. i. qua tali ror soluta repe-
tatur, paucis tu casib. exceptis, ubi miseritij solutu. am-
plig. repeti no fit.

finis lib. 3. §. 1. Titio.

Incipit Liber quartus instit.
De obligat. ex delictis vel quas.

Delictum seu Maleficiu quid!

Est factu quo quis alteri iniuriam laedit, sicut ipsu, sicut eiq. bona.

Quotuplex Delictum!

Complex: publicum, et crimine spate d. et privateu
et proprie delictum vel maleficiu latine d.

Ordinatus quotuplex!

Complex: Furtu, rapina, Sumpu, iniuria.

Furtum quid?

Est studium fraudulosa invito bro, huius fauoris sua
 uel ipsius rei, uel usus, possessionisue, quod l. anal. prohibita
 est admittere.

Quotuplex est Furtus?

Duplex: Manifestus, nec manifestus.

Manifestus quid?

Quum fur in ipso furto comprehenditur, ut et is qui cito deprehensus
 est quo factus est: Veluti qui in domo furtum fecit et de
 prehenditur antequam exire, uel qui rem furatam
 reus usus in se deprehensus fuerit, antequam ad alium locum
 ferat quo deponere destinauit.

Nec manifestus?

Est is qui delicta sua bene colligere est.

Rapina quid?

Est delictum quo quis per vim, ultionem uel compit uel iniuriam
 alia hanc delictum actio oritur, qua intra annum quadruplex
 sit in quadruplo res ipsa contineatur, potest postea simpli.

Damnum iniuria datum quid?

Est quo quis nocet seruo, uel quadruplex si per vim, uel
 iniuriam uel alij rebus: Ex eo est actio legis Aeg. q. de
 seruo aut alijs lapsa, claus. nihil quicquam eo anno plus
 viuis fuerit, de alijs rebus nihil quicquam in 30 diebus
 viuis fuerit.

Quid Iniuria?

Est hic sic descripta potest: delictum quo alterius existimatio laeditur.

Quotuplex Injuria?

Re sine facto, verbis et scripto: Actio ex eo e' vel civiliter
vel criminaliter intentarij. Act. aut' annua nisi sit scripta
sua minima. Et hic illud, annu' utitur, non e' g'timus.

Quae est poena Injuriae?

Si non erat legitima: Actio e' poena q' g'tinet ad limina,
tione s'c'm gradu' dignitatis, utaq' honorate, si laudib'z
ter' agat: nam si criminaliter poena vel e' fustigiu' vel exilij.

Sum de quasi delicto?

Quasi delicta hic tria adferunt. 1. in e' Jud. male iudica-
tes: poena e' si p' imprudentia, ut ipset quantum
agnum nichiliter. Alteri si per dolum ut ipset ueraz acti-
natione' litis. 2. in e' Eiectio vel effusio ex Paravulo,
quia nocet alteri, poena huj' e' duplum damni datj, sed
ob hanc liberat, poena e' de omisu' quid poena so-
uitoria, ob casu' t'm' poena arbitraria. 3. in e' regli-
gestia' Causarum, tabularij aut executoris, per qz
ministri, aliquid furati sunt, vel damnu' fecerunt
poena e' Supplu' damni datj.

DE ACTIOIBUS
Quid est Actio?

Actio e' Jus p'sequendi in iudicio, quod sibi debet. Est
a. hui' 3. in tria generis n'p'e' scripta, quia duae priorae
poena et ius, sine hac tertia essent inutilis. Est n. actio
remedia' iuris frequentissima, ad ius suu' recuperandu' tam
in p'vatis quam in rebus.

Prima Divisio Principalis!

Actio in rem & personarum: Actio in rem proprie dicitur petitio in personam proprie actio ut extra ordinaria p. libellu' sup. plerum dicitur g. i. o.

Quae Causa Actionum!

Causa actionum in personarum e' g. d. uel maleficium: adhibenda altera e' a. s. m. g. i. p. h. a. p. i. u. a. g. u. a. l. i. s. e. y. e. a. n. o. n. a. l. i. a. a. l. i. q. u. a. n. d. a. r. e. s. u. s. a. n. t. u. t. f. u. n. e. r. a. r. i. a. u. t. g. i. d. i. t. i. o. g. u. i. n. a. c. t. i. o. n. i. b. u. s. i. n. p. e. r. s. o. n. a. m. p. e. t. i. t. q. u. i. s. i. d. q. s. i. l. i. j. d. e. b. e. t. i. n. r. e. m. q. s. u. n. t. e. 3. r. e. i. n. d. i. c. t. i. o. e. n. a. r. i. a. u. t. p. r. i. n. c. i. p. a. u. t. i. o. i. n. r. e. m. 2. r. e. i. n. d. i. c. t. i. o. 8. a. d. u. r. a. b. i. n. r. e. m. a. d. f. e. r. u. s. 1. a. r. e. i. n. d. i. c. t. i. o. n. e. 2. c. o. n. f. e. s. s. o. r. i. a. q. u. e. e. s. t. d. e. u. s. u. f. r. u. c. t. u. u. t. s. e. r. v. i. t. u. t. e. p. e. r. t. i. n. e. n. t. 3. n. e. g. a. t. o. r. i. a. q. u. e. e. s. t. d. e. u. s. u. f. r. u. c. t. u. u. t. i. a. m. t. e. q. u. e. n. t. u. t. u. d. i. c. a. n. t. 4. h. i. s. t. o. r. i. a. i. n. r. e. m. 5. a. p. u. b. l. i. c. i. a. 6. a. r. e. i. s. s. o. r. i. a. 7. a. h. a. n. d. i. c. a. 8. a. s. e. r. v. i. t. u. t. a. 9. a. q. u. a. s. i. p. e. r. n. i. a. r. a. A. d. h. i. b. e. n. d. a. i. m. p. l. i. c. i. t. e. n. t. r. i. a. r. i. a. s. u. p. e. r. f. i. c. i. a. r. i. a. A. c. t. i. o. n. e. s. i. n. p. e. r. s. o. n. a. m. q. u. e. l. l. c. o. n. t. r. a. h. i. t. u. t. u. l. e. d. e. f. e. c. i. t. a. c. t. i. o. n. e. s. i. n. r. e. m. q. u. e. s. o. l. u. m. p. r. o. p. r. i. e. t. e. m.

Quae Sunt Actiones in rem!

Quintae et sextae. Quintae tres: reivindicatio, confessoria, negatoria; reliquae quing. Historiae.

Quae Sunt Actiones in rem!

Quia ex legitimis causis descendit, ut servitute, servitute, usufructu: Quintae q. q. causae sunt obligationum ex contractu et quibuslibet delictis: Sed haec actiones q. in personam pertinent. Historias quas h. i. o. n. t. r. o. d. u. r. i. t.

no ex Civilibus casis, sed naturalibus, no Civilis, sed naturalis
aegritate procedunt

Quae non Civiles quae?

in iudiciis, in iurando, in da ratio, in pignore

Quae Consideranda in actionibus
Civilibus?

In actionibus Civilibus, tam in rem, quam in personam, id in
considerandum, quae cuiusque actionis sit causa, ut in
re, in iudiciis de dominio. In Confessoria et nega-
toria, in rem, in actibus, in personam obligatio.
In Praetorijs autem, haec duo necessitas, et aequitas ut hanc
causa aequitas, quia iniquum est aliquem cum alterius damno,
non locupletari. Actiones in factum, in personam, paulatim
causa est in rem, quia hic sit in rem in rem.

Actiones In personam Civiles?

De Conditata pecunia. De pignore. Actio ex iuramento.

Actiones In personam Poenales?

Abi Corrupti, in iudiciis, in iuramento, si quis exi-
mit in iudicio, in iuramento. Actio de effusi vel cicectis
susceptorum, Curatorum, contraria mandat.

Actiones In iudiciis?

De iudicialibus actionibus, quibus primo sit in rem, an
in personam? R. in iudicio, in personam, rem.

Quae et quot sunt?

Sunt haec tres prima de libertate, an liber quis sit
an seruus. 2^a an sit libertus. 3^a an sit filius.

Quo differant istae tres?

In eo quod prima sit Civilis. reliquae autem sint Praetoriae
An non sint plures actiones praedictae?

Unde et quarta est haec: an quis sit Civilis, sicut ea hodie non est in usu, vel deus, illa an liber vel servus, an libertinus vel peregrinus.

Quare dicuntur Praedictae?

Sicunt in ff. et in C. plurimum Judicia. Ad ea can. vis haec est, quia in genere plures actionum hae sunt tractatae.

Quae est secunda actionum divisio?

Haec est quod sunt rei persecutoriae; quoniam sunt per se per se mixtae.

Quae sunt actiones rei persecutoriae?

Primum omnes in rem sunt rei persecutoriae. Ex personalibus vero omnes. Nam si personalis sunt, ex ipso sunt forentes: ut actio mutui, ex stipulatu, comitatu, depositu. Si sunt ex delicto tunc partim sunt iure per se, ut actio furti, iniuriam, et partim mixtae, ut actio vi bonae raptorum, vel actio legis aulicae.

Quae sunt mixtae?

Jam tunc sunt expositae, et etiam quod ob legatorum, et electorum et similibus locis relictorum, solutione, vel solutio non delicta datur.

An non sunt plures mixtae?

Sunt ut servus corruptus, actio familiae heredis, et copulata et viciniae cognationis, quoniam sunt in rem, quam in personam. Unde et quarta res haec est: restitatio et petitio.

32a
Quae est Principalis Divisio?

Haec quae omnes actiones vel in simplici vel in dupli vel in triplici vel in qua triplici sunt.

Quae Simpliciter Persequuntur?

Præter ea quae ut mutui contracti. Ex ipsius actio depositi in tribus in actionibus. tunc non in reliquis casibus non sequitur.

Quae Sunt Actiones in dupli?

Haec quae tunc adferuntur. 1a facti nec manifesti. 2a damni iniuria. 3a depositi in tribus casibus nempe iniuriam, contumeliam et rursus. 4a actio per se corrupta. 5a actio ex contractu in uno casu, nempe si relictum est pro locis et negotiis ad differtur.

Quae Sunt in triplici?

Adferuntur haec quatuor prima facti manifesti. 2a actio per se corrupta. 3a actio in factu contra calumniatorum. 4a actio contra ex contractu in tribus casibus nempe iniuriam, contumeliam et rursus.

Quae est quarta et ultima Divisio huius?

Haec quae omnes actiones vel sunt bona fidei vel in iudicio sunt.

Quae et quot Sunt Actiones Bonae fidei?

1. Ex empto.	} 17.	Digniorum.	} 17.
2. Ex vendito.		Familiae transmissa.	
3. Ex locato.	} 17.	Ex divortio.	} 17.
4. Ex legato.		Estimatoria.	
5. Negotiorum gestorum.	} 17.	Actio ex mutuo.	} 17.
6. Mandati.		Actio ex hereditate.	
7. Depositi.	} 17.	Actio ex stipulatu.	} 17.
8. In iudicio solutio.		Actio ex uno casu, nempe	
9. Tutela.	} 17.	repetenda.	} 17.
10. Condictio.			

Quae Sunt Actiones Curis Idij?

Sunt aliae pter iam expositas: gdtio fortij, gdtio
midebitij, actio ex stipulatu, ex tabularu actio.

Quae Sunt diffia int' has spes?

Haec tui' dicitur adferunt, prima in bona fidei actionib.
multu potest iudex, in strictis no potest. Et in bonis
fidei actionib. e' compositio: in strictis oleu non
erat, sed differentia est sublata.

Actiones Arbitrarie

Quae Sunt?

Sunt haec q' non pendunt ex arbitrio iud. sed nisi ar-
bitrio iud. res satisfaciatur actori g' d' nant.

Quot et quae Sunt?

Adferuntur hae q' istae. ja publiciana. 2^a. Serviana.
3^a. quasi Serviana. q' quod nety ca. 5^a. q' dolo
multo factu. 6^a. de eo quod certo to p' iud. 7^a. ad
exhibendu: omnia tunc in arbitrijs, quam in bonis
fidei actionib. Iudex multu potest, si ei p' mittitur
ex aequo et bono arbitrare, quatin actori debet
satisfieri, quia in eo generu q' n' in quo differentia
e' in bono hae miserrime g' d' nant, tam a' iudicib.
quam a' litigatorib. eorum adnotatis. Itaq' sicut
vel observant iudices plus de posse in bonis fidei
actionib. et minus in strictis: Idem de arbitrijs
tam litigatores q' iud. actores et rei, verba
adnotat, ignorant vel non observant, actori in
bonis fidei iudicij. Sed in strictis potest e' certo,

In bona fidei incertu. Certu aut ut peto. ius aureum ex ma
 tuo. Quortuz ut peto. ex empto, quantum bona fidei spectat
 lxx. Sed ni fero hodie actiones semper petunt certu. si
 et reprobant recte exipere, ut actores agere, nam in
 iudicij reprobare seipso. Et ipse opponere exemptione
 debet. ni bona fidei no debet.

Obiectio.

Quod si hoc in iudicij in actionibus bona fidei et
 contrarij estimare ex arquo et bono, et eo sequitur
 posse quilibet ferre sententiam incertuz.

Quidam curare debere ut sententia ferat certuz.
 In certa pecunia, vel rei, puta certu aureoru, qd est pecunia
 vel qualitas certa, ut domus aut fundus talis qd est res certa
 itaq de incertu quantitate fuerit actus, ut si actus seu peti
 tuz sit, quantum ex bona fide dari fieri oportet. Et quantum
 intravit actori, quoties petitio fit in actionib. bona fidei
 deij, sicut in gely, ut emptione, locatione, deposito comoz,
 dato. Et quippe huc de casu dicunt incertuz, ut extra mutuo
 et stipulatio dicunt incertuz, quia ni hie certa petitio pecu
 nia, ni illis incerta, puta id quod niterent, quod est
 incertu, sed quid si no potest certa quantitate sententia ferre!
 Hoc casu excusatz nunc iudex quod possibile curare debet
 ut certu ferat sententia.

Alia Obiectio.

Atq, si id quod niterent petit, bona fidei iudicij
 omnibus id incertuz. qd in iudicij semper iudicabit
 incertuz. sicut profert sententia certe quantitate.

Si Judoz petitu id quod intere, aestimabit certe quantum
libere ut cogit, vel deum autem p. et meos rem con
cederabit, si modo patiat, negotium tale aestimabit
Sunt n. quidam negotia sine casu q. putant, q. h. no. putant

Quinque sunt Casus hi Certi, qui
cum estimatione certa faci
unt, quina incert.

Si Judoz petitu id quod intere, aestimabit certe quantum
Hae quaestio super capitulo C. roni fund, et providen
ca in nishit non agi, sed in C. q. h. Judoz intere
contectia fore incerta, puta in casib. incertis sed
plerumq. debet fore certa.

Quaeritur an Incertum liceat
Petere

Jam responsu est licere in actionib. beneficior.
in Judoz n. petis certu, ut deum q. th. metus
noti, vel que nishit, stipulanz. promissij.

Sed quid si is onj certus debet, an tunc
petat plus, q. Undecim!

Si olim plus petend. cum casibus hadic. proinde
vior Judoz puta tripli, ut hoc nishit. de actionib. h. g. h.

Quaeritur an Plus petatur tunc et
modo dictu, ut si pro tunc
petatur, Undecim!

Si plus peti. modis. re sine quantitate, ut pro i. sic. y. tempo.
re to C. caa.

Sed quid si nung detur actor?

37
172

Si hunc errorem corrigere sine emendare p petitione atq libellu.

Quaerunt Interpretes quidam liceat actori

libellu sine emendare?

Huius q^o q^o difficultior e, et in tractatib^{us} hi^{is} trib^{us} m^oditat^{is}.
iudicib^{us} quoadm^o id liceat, nempe donec sententia ferat^{ur},
sic n^o alij aut imp^{er}. In eod^{em} iudicio corrigere p mittit^{ur}.
Quibus aut^{em} durat usq^{ue} ad sententia, missiva, pprie a
lite g^oluta.

Quaeritur an semper qm^o d^ont^{ur} in tm^o
sentia iudic^{is} corroborare debeat?

Si n^o sp^{er}, nam excipiunt^{ur} hi^{is} sex casub^{us} p^{ri}nc^{ip}al^{it}er
de sententia. 1° in actione de dote. 2° in actione pro
socio. 3° si p^{ro}curator, patronus vel donator ex donator
quoniam. 4° si debitor q^{ui}tra debitor exceptor sine actor.
5° si debitor bonis suis cessent.

Quaeritur an quis actione possit
venire ex alio q^{ui} d^ont^{ur}?

Regula est neminem obligari aut venire posse ex alteri
re q^{ui} d^ont^{ur}, sed ex suo, ut reus ex delicto alterius, sed
suo ut h^{ic} l. 2. C. de uxore pro marito: ut ex del^{ic}
t^o mariti, ut eius delicto, puta furto ipse tenet^{ur}
n^o eius uxore. Et q^{ui}tra ex debito uxoris n^o tenet^{ur}
maritus iure civilⁱ, nisi p^{ro}curator, vel morib^{us}. aliud sit
receptu^m. Excipiunt^{ur} q^{ui}traq^{ue} liberorum et servorum. Nam
delicta sine uxore servorum, ex quib^{us} tenet^{ur} pater
et quoniam ut l. 2.

Quot Sunt Actiones quibus queritur pater vel dng?

Ex gradu filij vel seruj sunt sex

1. In iudicium	4. Tributoria
2. Exactoria	5. De pecunia
3. Inhibitoria	6. De rem verso

Ne haec actiones ex alieno gradu filij vel seruj in patrem vel dngm competentes sunt pitoria!

Non e quia iure Civ. ut modo dictu e ex alieno gradu nemo obligat, sed sibi prodesse et nocere debet non alijs.

Quot Sunt Actiones quibus queritur pater vel dng ex alieno gradu queritur?

Non e quia pater et dng ex liberorum et servorum gratia comedunt libe et proinde in condanna qd alijs ab eis sentire agunt e, et equitate malis pitor spectare solet. Et haec de g. lib. fil. et seruj.

Quid de corus delictis sine noxijs?

Ad. in delictis filiorum suorum ipsos queritur debere non e eorum parentum. Ex servorum a. delictis sine maleficijs et noxijs, ut furto, rapina, & dno. huiusmodi pater queritur sed noxal in actione. Cuius actionis huiusmodi e effectus ut dng ob seruj maleficijs queratq potest liberum de ditione ne seruj h. si noxal datur vel propterea maleficijs servitibus saluere dng potest seruum noxal debere actori.

Quod si nō sērius sed aial alteriq
alteri noceat. An et hoc casu dōz
actio gtra hūm aiatū, ut gtra
hūm sēriū?

343
173

R. sari, sed noxale tm: Vt si qd tuu calu me
perussit, et me laesit, de hoc damno, habeo gtra
te actione sed noxale tm, h ut si nō hō mihj damnu
miedu levare pōit detractione equj abfolu. q damnu
ab aiatū dī pauperū: Verū har actio hūit, si
quadruplū pauperū fuisse dicit.

Actio dicitur de actionibus, quibus, et gtra
quos et in qm computare vel dert.

Quaestio an quis agere possit in
iudicio, nō tm suo noce,
sed et alieno.

R. olim nō potuisse nisi suo: Excepit trib. casib.
pro populo, pro libertate, pro tutela, quib. casib.
aditū ē quātū l. hostilitatē pro absero reis causa
uel casto ab hoste. Hodie, pō quis agere nō pro
suo, sed p et per se, et per Invenitorem.

Protestne is q agit alieno in
iudicio ita agere sicut satis,
et acione.

R. in iudicio vel e actor, vel e reus, et actio vel
reus, vel in persona. Unde qrit de iure veteri
vel de novo tm hab. 7. scholasticos, h pōna actionis et
qrit iuris distinguat, an et q sententia sententia sit
iusta.

Quæritur quamdiu durent actoes?

Q. olim actiones Quibus fuisse perpetuas: hodie
fuisse annuas. At hodie Civiles non esse perpetuas ten-
entur quam in personarum, et in rebus triginta annis in
re reo. annis, exceptis quibusdam quibus minoribus
minutis, ut quædam in officio, et in rebus, quæ sunt quinquaginta
et quibusdam quibus minore tempore, ut hypothecaria quæ cetero
cetero et cetero annis finit.

Quid de Oretorijs?

~~Nihil in eis mutatur.~~

Sed moriente aliquo cuius gratia quem
competit actio postea sit extincta
an si non sit, sed detur et contra
heredem?

Q. actiones ex gratia. distinguenda esse ab actionibus
ex delictis: nam actiones ex gratia dantur et hereditariæ
et gratia hereditariæ: Ex delictis si sunt rei præsentis
vix et dantur: si sunt poenales non dantur.

Utrum hæc distinctio et post litem
a defuncto gratiatur, locum?

Q. non habere: est enim regula Juris ut sine delicto
actiones a defuncto semel gratiatur esse
perpetuas et hereditarias sine dantur hereditariæ.
Q. in hereditariis. Hæc de actionibus. h. remedia
quæ reo competit, nempe exceptionibus.

Quot et quae sunt Excepti,
omnes Divisiones!

345
174

Sunt plures, sed duae tm' hic adferuntur istae, prior
omnis exceptio vel est Civilis, ut no' mutuae pecuniae
vel e' h' tora, ut plerumq' oes in part' e' doli.
Altera diuisio, dures exceptiones, vel sunt perpetuae
et pemptoriae, vel sunt temporales et dilatoriae.

Quot et quae sunt Emptoriae sine
Dilatoriae!

Sunt plurimae, sed hic tm' quinque exponuntur. 1^a q' actus
causae. 2^a doli ne factus. 3^a pacti. 4^a Juris iurandi.
5^a rei indicatae.

Quot sunt temporales sine
Dilatoriae!

Tres tm' hic adferuntur. 1^a numeratae pecuniae. 2^a pacti
et ad certu' tempus. 3^a procuratoria: his duabus hinc
sponsis. utri et 3^a adij: quae omnes adiuvent sunt
vel persona, vel sunt rei cohaerentes: hic uimpe-
tuae fitis spondis, illic uo' non.

Præter haec remedia
sunt tria.

Sunt nempe replicatio actoris, et duplicatio rei, et
sub triplicatio actoris.

Etne Interdictum actoris remedium
ab Actore distinctum!

olim erat: hodie autem pro interdictis sublati, utimur
actoribus. eorum loco.

Differuntne et hodie hæc acti-
ones pro Interdictis ab
alijs actionibus?

In forma et modo, siue in praxi non differunt: sed in
re et causa tñ: In eo qd iudicium interdictionis siue acti-
onis pro ipis e possessio. Causa autem aliarum actionum
est ius, ut dominium & obligatio.

Quid est possessio?

Sens Novus.

Quotuplex e possessio?

Duplex. Civilis et naturalis.

Quot sunt divisiones Interdictorum?

Sunt plures, sed tres precipue qd et hic exponit
In qd via vel sunt prohibitoria, vel sunt resti-
tutoria, vel exhibitoria.

Quæ est Secunda?

Quædam sunt adipiscende possessores, qdam retinende
quædam recuperandæ.

Quæ est Tertia?

Quædam sunt simplicia: qdam duplicia. Exempla
de singulis habentur in Paulit. tit. de Interdictis.

Quæ est poena temere Litigantium

Vel quæ sunt remedia qd hærent,
meritatem?

Suo hic adferuntur. in Quirarum calumniae Judicia.
 In eadem rei quid inficiantur dupli in quibusdam
 casibus: actoris. n. olim erat pars litis decima, q. prope
 ni milit. sublati. Est et alia poena cuius actori et rei
 sumptus rempe litis, quos videtur spectat victor.

Quod est Officium Judicis!

Primum generale, hoc est iudicium. Item h. n. pro suo
 arbitrio: Sive et specialiter in singulis actionibus.
 q. sic iudicis officium, quia liquet, solet: in fidei.
 creditatis causa septem tunc specialia actionum adferuntur.
 Prima est iudicium reale. 2. actio in re sine re iudicium,
 diotio. 3. hereditatis petitio q. actio ad exhibendum.
 4. s. d. et 7. sunt tria ista iudicia mixta, p. lita
 q. h. hereditatis co. h. iudicium, et Virum regnum
 clorum.

Aut aliquid proprium in istis mixtis!

Est hoc q. in his lib. q. Sextentia iudicium
 q. hic vocatur adiudicatio, domini transferre
 in eum, cui per iudicem res fuit adiudicata: in alijs
 actionibus. per sententiam, n. transferre domini
 sed per traditionem.

Et haec haec de Ordinatis iudicijs.

Quid dicendum de Sub.
Judicijs!

De iis hic tit. actio afferuntur tñ quatuor ista. in
tit. niter privata et pub. Justicia. 4. m. Viderunt
dicant publica. 3. m. Eorum divisio ne capitalia.
7. m. Singule special publicorum q' oia facit et ab
dua lectioe Tit. Intellegunt.

[Large decorative flourish]

A. *[Small flourish]*
S. Innia ad Maiorem De; Disparum M.
Virginis Maria Gloria
R.

[Large decorative flourish]